

Paweł Galiński

Uniwersytet Gdański

WSPIERANIE PRZEZ BANKI KOMERCYJNE I SPÓŁDZIELCZE PROJEKTÓW INWESTYCYJNYCH REALIZOWANYCH ZE ŚRODKÓW UNIJNYCH PRZEZ JEDNOSTKI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Streszczenie: W artykule scharakteryzowano możliwości wspierania przez banki komercyjne i spółdzielcze projektów inwestycyjnych realizowanych ze środków unijnych przez jednostki samorządu terytorialnego (j.s.t.) w Polsce. Omówiono zasady montażu finansowego w j.s.t. w ramach tych projektów oraz zakres ich obsługi przez banki. Przedstawiono również udział kredytów dla j.s.t. na projekty unijne w kredytach ogółem, jak również poziom ryzyka tych kredytów.

Słowa kluczowe: bank, inwestycje, samorząd terytorialny.

1. Wstęp

W perspektywie finansowej na lata 2007-2013 jednostki samorządu terytorialnego (j.s.t.) mogą uzyskać dotacje unijne na realizację różnorodnych przedsięwzięć gospodarczych. Dotacje te nie pokrywają jednak w całości kosztów realizowanych projektów, zapewniają jedynie ich dofinansowanie. W związku z tym j.s.t. starające się o wsparcie unijne winny zgromadzić pozostałą część wkładu z innych źródeł, np. ze środków własnych czy z kredytów preferencyjnych w Banku Gospodarstwa Krajowego. Ponadto mogą wykorzystać ofertę banków komercyjnych i spółdzielczych w tym zakresie bądź dokonać emisji obligacji komunalnych. Oznacza to, że realizacja inwestycji przez j.s.t. wymaga przygotowania odpowiedniego montażu finansowego. Właściwie przygotowany montaż finansowy powinien przyczynić się do zwiększenia szansy uzyskania dotacji unijnej. Warto podkreślić, że wykorzystanie środków unijnych z perspektywy finansowej na lata 2004-2006 przyczyniło się do poprawy warunków życia mieszkańców tych jednostek, które uzyskały dotacje unijne. Celem artykułu jest przedstawienie bankowych instrumentów wspierających j.s.t. w procesie realizacji inwestycji współfinansowanych ze środków unijnych. Scharakteryzowano również zakres obsługi j.s.t. przez banki komercyjne i spółdzielcze w ramach inwestycji tego typu. W pracy wykorzystano wyniki przeprowadzonych w kwietniu 2010 r. wśród banków komercyjnych i spółdzielczych w Polsce

badania dotyczących biznesu i ryzyka banków w obsłudze projektów unijnych w perspektywie średniookresowej (w latach 2009-2014).

2. Zasady montażu finansowego w jednostkach samorządu terytorialnego w ramach projektów unijnych

W latach 2007-2013¹ j.s.t. w Polsce mogą wykorzystywać środki z budżetu ogólnego Unii Europejskiej w ramach 16 Regionalnych Programów Operacyjnych oraz krajowych programów operacyjnych: Infrastruktura i Środowisko, Rozwój Polski Wschodniej, Kapitał Ludzki, Innowacyjna Gospodarka, Europejska Współpraca Terytorialna, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich i Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich. Warunkiem koniecznym do wykorzystania środków z tych programów na inwestycje j.s.t. jest wniesienie wymaganego wkładu własnego przez potencjalnego beneficjenta. Wkład ten może być finansowany ze środków własnych j.s.t. (dochody budżetowe j.s.t.) lub może pochodzić ze źródeł zewnętrznych (przychody budżetowe j.s.t.). Wybór określonych źródeł i struktury finansowania inwestycji unijnych przez samorządy terytorialne nazywany jest, jak wspomniano, montażem finansowym (tab. 1).

W praktyce j.s.t. nie dysponują wystarczającymi dochodami budżetowymi na sfinansowanie wkładu własnego niezbędnego do realizacji projektu unijnego (koszty kwalifikowane) i kosztów niekwalifikowanych. Często są więc zmuszane do zaciągania kredytów bankowych, zarówno w Banku Gospodarstwa Krajowego, jak również w bankach komercyjnych i spółdzielczych czy, w przypadku dużych inwestycji, w Europejskim Banku Inwestycyjnym. Dofinansowanie ze środków UE dotyczy, jak wspomniano, jedynie części wydatków kwalifikowanych (tab. 1), czyli poniesionych w ramach danego projektu, niezbędnych do jego realizacji, racjonalnych, rzetelnie udokumentowanych i weryfikowalnych oraz spójnych z obowiązującymi przepisami [Szymańska 2008, s. 231].

Tabela 1. Struktura montażu finansowego w jednostkach samorządu terytorialnego w ramach projektów unijnych

Całkowity koszt projektu inwestycyjnego	Koszty niekwalifikowane	Przychody budżetowe		Kredyty, pożyczki, środki z emisji papierów wartościowych, wolne środki
		Dochody budżetowe		Dochody własne, subwencje, dotacje
	Koszty kwalifikowane	Wkład własny	Dochody budżetowe	
			Przychody budżetowe	
		Wkład rzeczowy		
Dofinansowanie ze środków UE				

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [Rudnicki 2009, s. 45].

¹ W następstwie funkcjonującej w Unii Europejskiej zasady $n+2$, środki wydatkowane w ramach perspektywy finansowej 2007-2013 będą mogły być wykorzystywane do końca 2015 r.

Tworząc strukturę montażu finansowego, j.s.t. powinny przestrzegać podstawowych zasad, do których należą:

- podnoszenie efektywności finansowania inwestycji;
- zapewnienie płynności finansowania na każdym etapie realizacji inwestycji;
- ograniczanie ryzyka projektu i ryzyka utraty płynności finansowej jednostki;
- zwiększanie prawdopodobieństwa otrzymania dofinansowania ze środków Unii Europejskiej;
- umożliwienie realizowania ewentualnych innych inwestycji j.s.t. (dobór określonych źródeł finansowania inwestycji w ramach jednego projektu nie może powodować utraty zdolności do realizowania innych przedsięwzięć gospodarczych j.s.t.).

W procesie wyboru określonych, zewnętrznych źródeł finansowania projektów unijnych władze samorządowe powinny więc dążyć do minimalizowania kosztów obsługi długu, w tym kosztów obsługi kredytów bankowych. Do innych czynników wpływających na wybór określonego źródła finansowania projektu unijnego przez j.s.t. można zaliczyć [Pawłowicz i in. 2009, s. 13]:

- wartość projektu i czas jego trwania;
- sytuację finansową i ekonomiczną j.s.t.;
- maksymalny dopuszczalny poziom dofinansowania;
- przedmiot finansowania;
- dochodowość projektu inwestycyjnego;
- obowiązujące regulacje prawne (przede wszystkim *Ustawa o finansach publicznych* i *Ustawa Prawo zamówień publicznych*).

Warto również zwrócić uwagę na możliwości wykorzystania instrumentów ograniczających ryzyko realizacji projektu dofinansowywanego ze środków unijnych. Ryzyko to może bowiem spowodować opóźnienia w refundacji kosztów inwestycji czy nawet cofnięcie wcześniej przyznanej dotacji. Instrumenty tego typu są dostępne w ramach usług oferowanych przez sektory bankowy (gwarancje bankowe) i ubezpieczeniowy (gwarancje ubezpieczeniowe). Należy także podkreślić, że wykorzystanie różnorodnych produktów bankowych może zwiększyć szanse uzyskania dotacji unijnej przez j.s.t. W niektórych przypadkach instytucje wdrażające określone programy, współfinansowane ze środków unijnych, wymagają bowiem wykorzystywania kredytów bankowych bądź w procesie oceny wniosków przyznają dodatkowe punkty za ich udział w finansowaniu projektu [Kuchlewski i in. 2007, s. 213]. W procesie tworzenia montażu finansowego inwestycji współfinansowanej ze środków unijnych j.s.t. powinny więc uwzględnić ewentualny pozytywny wpływ wykorzystywania kredytów w bankach komercyjnych i spółdzielczych na prawdopodobieństwo otrzymania dofinansowania ze środków UE.

3. Zakres obsługi przez banki komercyjne i spółdzielcze projektów unijnych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego

Jednostki samorządu terytorialnego mogą wykorzystywać liczne produkty i usługi oferowane przez banki w ramach współfinansowania inwestycji unijnych. Do typowych usług w tym zakresie należy zaliczyć możliwość wykorzystywania:

- kredytów inwestycyjnych na część pomostową projektu;
- kredytów inwestycyjnych na wkład własny i koszty niekwalifikowane;
- promes kredytowych w ramach planowanych inwestycji;
- prowadzenia rachunku dla danego projektu inwestycyjnego.

Pierwszy rodzaj kredytów – kredyty pomostowe – zapewniają j.s.t. zachowanie właściwej płynności finansowej w procesie realizacji inwestycji współfinansowanych ze środków unijnych. Są one udzielane j.s.t., którym przyznano dotacje ze środków unijnych. Kredyty pomostowe przeznaczone są na finansowanie kosztów kwalifikowanych inwestycji w okresie realizacji inwestycji i są spłacane środkami z otrzymanych dotacji po rozliczeniu projektów. W konsekwencji ten rodzaj kredytów umożliwia dysponowanie wymaganą wielkością środków pieniężnych przez j.s.t. od momentu rozpoczęcia ponoszenia pierwszych wydatków inwestycyjnych do refundacji kosztów projektu. Kredyty pomostowe udzielane są z reguły do pełnej kwoty przydzielonych dotacji unijnych, jednakże niektóre banki wymagają niewielkiego udziału własnego [Wojnowski 2008, s. 18-20].

Drugą grupę kredytów wspierających inwestycje unijne j.s.t. stanowią kredyty finansujące wkład własny beneficjenta pomocy unijnej i koszty niekwalifikowane projektu. Należą one do grupy kredytów uzupełniających. Jednostki samorządu terytorialnego zaciągają tego typu kredyty, jeżeli nie posiadają innych źródeł sfinansowania tej części wydatków inwestycyjnych. Niektóre banki uruchamiają kredyt uzupełniający jeszcze przed decyzją o przyznaniu dofinansowania ze środków UE, chodzi bowiem o ewentualne wcześniejsze rozpoczęcie procesu inwestycyjnego. Nie może się to jednak odbyć przed datą złożeniu wniosku o dofinansowanie, gdyż jest to warunek konieczny do uznania danych kosztów inwestycji jako kwalifikowanych.

Pomiędzy kredytami pomostowymi a uzupełniającymi, jako źródłami finansowania projektów unijnych, istnieje zasadnicza różnica z punktu widzenia możliwości zaciągania tego typu zobowiązań przez j.s.t. Istotne jest zachowanie wymaganej przez prawo wysokości wskaźnika zadłużenia j.s.t. Zgodnie bowiem z zapisami *Ustawy o finansach publicznych*, ograniczeń w zadłużaniu się j.s.t. nie stosuje się m.in. do spłaty kredytów i pożyczek zaciągniętych w związku z umową zawartą na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem środków unijnych [*Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r...*, art. 243 ust. 1, pkt 3; art. 243, ust. 3, pkt 1]. Chodzi tu więc przede wszystkim o kredyty pomostowe.

Jednostki samorządu terytorialnego oczekują również od banków możliwości udzielania im promes kredytowych, które w wielu przypadkach są niezbędne w procesie aplikowania o pomoc unijną. Promesa kredytowa stanowi zobowiązanie banku do udzielenia w przyszłości kredytu pomostowego bądź uzupełniającego (na wkład własny czy koszty niekwalifikowane projektu). Umożliwia ona wnioskowanie przez j.s.t. o wsparcie unijne do określonej instytucji wdrażającej dany program operacyjny. Instytucja ta ocenia bowiem m.in. wiarygodność proponowanego w składanym wniosku montażu finansowego.

Specyfika projektów unijnych wymaga również konieczności prowadzenia rachunku danego projektu. Rozliczenie projektu, w tym potwierdzenie wydanych środków zgodnie ze złożonym wnioskiem, dokonywane jest bowiem za pomocą wyciągów bankowych. Rachunek bankowy zwiększa również kontrolę i nadzór nad właściwym przepływem środków pieniężnych w ramach otrzymanej dotacji unijnej.

Do usług dodatkowych oferowanych j.s.t. przez banki komercyjne i spółdzielcze w zakresie obsługi inwestycji współfinansowanych ze środków unijnych należą [Wielicki 2009, s. 51-54]:

- przeprowadzanie analiz projektu inwestycyjnego pod kątem możliwości dofinansowania ze środków unijnych, w tym przygotowywanie zestawienia dostępnych źródeł współfinansowania inwestycji z funduszy unijnych;
- opracowanie dokumentacji aplikacyjnej wraz z wymaganymi załącznikami (często współpraca z firmami doradczymi);
- przygotowanie planów finansowych inwestycji i dobór struktury jej finansowania, a wraz z nim ewentualna emisja obligacji komunalnych;
- zarządzanie projektem unijnym, w tym przede wszystkim prowadzenie monitoringu zgodności realizacji inwestycji z planem inwestycyjnym, który stanowi część umowy o dofinansowanie danego projektu;
- produkty ograniczające ryzyko inwestycji, w tym akredytywa dokumentowa, gwarancje bankowe;
- przygotowanie inwestycji według koncepcji partnerstwa publiczno-prywatnego;
- usługi szkoleniowe i informacyjne, w tym konferencje, warsztaty;
- inne usługi, w tym m.in. prolongaty, wydawanie różnorodnych zaświadczeń.

Spśród dodatkowych usług w zakresie obsługi projektów unijnych dla j.s.t. szczególnie istotne wydaje się wsparcie ograniczające ryzyko niewłaściwej realizacji projektu. W tym przypadku banki, także we współpracy z firmami ubezpieczeniowymi, często oferują akredytywy dokumentowe czy gwarancje należytego wykonania kontraktu [Poniatowski 2007, s. 109-110]. Akredytywa dokumentowa stanowi bowiem zobowiązanie banku, podjęte przez j.s.t. jako potencjalnego kupującego określone środki trwałe, do wypłacenia wyłonionemu wcześniej kontrahentowi (np. wykonawca określonych robót, dostawca środków trwałych) określonych środków finansowych w następstwie złożenia przez tego kontrahenta wymaganych w treści akredytywy dokumentów (zawartych w umowie o dofinansowania projektu

ze środków UE). Z kolei gwarancja należytego wykonania kontraktu zabezpiecza finansowe roszczenia j.s.t. jako inwestora w przypadku, gdyby kontrakt został wykonany z opóźnieniem lub jego efekty byłyby sprzeczne z postanowieniami umowy z wykonawcą robót bądź dostawcą określonych środków trwałych.

Tabela 2. Zakres usług świadczonych przez banki komercyjne w Polsce dla jednostek samorządu terytorialnego w zakresie obsługi funduszy unijnych w 2009 r. (w %)

Rodzaj usługi	Odsetek banków świadczących daną usługę
Kredyty pomostowe	100
Kredyty na wkład własny i koszty niekwalifikowane	100
Wydawanie promes kredytowych	100
Prowadzenie rachunku projektu	85
Doradztwo dotyczące pozyskiwania funduszy unijnych	66
Planowanie finansowe inwestycji	60
Gwarancje bankowe związane z projektem	54
Prowadzenie dokumentacji operacyjnej projektu	31
Monitoring zgodności realizacji inwestycji z planem	25
Prowadzenie dokumentacji rozliczenia inwestycji	25
Inne	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [Galiński 2010, s. 13].

Z powyższych rozważań wynika, że głównymi produktami oferowanymi przez banki komercyjne w związku z obsługą projektów współfinansowanych ze środków unijnych są udzielanie kredytów pomostowych i wydawanie promes związanych z tymi kredytami, jak również kredytowanie wkładu własnego i kosztów niekwalifikowanych beneficjenta (tab. 2). Z przytoczonych w tabeli danych wynika, że większość banków oferuje również prowadzenie wyodrębnionego rachunku projektu. Blisko 70% banków komercyjnych prowadzi także usługi doradcze w zakresie pozyskiwania środków unijnych. Około 50% banków udziela gwarancji bankowych planowanym inwestycjom unijnym. Natomiast niewiele banków wspiera j.s.t. w procesie prowadzenia dokumentacji operacyjnej projektu, monitoringu zgodności realizacji inwestycji z planem czy prowadzenia dokumentacji rozliczenia inwestycji (tab. 2). Wynika z tego, że banki w mniejszym stopniu angażują się w proces zarządzania projektem unijnym – od fazy powstania pomysłu na pozyskanie środków z funduszy unijnych przez j.s.t. do momentu rozliczenia projektu. Rzadko świadczą zatem takie usługi, jak: wypełnianie dokumentacji aplikacyjnej, opracowanie biznesplanu czy studium wykonalności, przeprowadzanie analiz finansowych i branżowych oraz różnorodnych ekspertyz czy ocena oddziaływania na środowisko. W tym zakresie banki często współpracują z różnymi firmami doradczymi.

Z przeprowadzonych badań wynika, że niektóre banki w procesie finansowania wkładu własnego j.s.t. w projekt unijny oferują również możliwości wsparcia

w zakresie emisji obligacji komunalnych, leasingu bądź przygotowania inwestycji w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego czy forfaitingu (wykup należności terminowych) [Galiński 2010, s. 14]. Usługi tego typu są świadczone głównie przez większe banki komercyjne, które specjalizują się w kompleksowym wsparciu procesu inwestycyjnego dla różnych grup klientów, w tym również dla dużych miast, powiatów, województw czy związków wielu gmin. Natomiast banki spółdzielcze z uwagi na rodzaj obsługiwanych j.s.t. (przede wszystkim gminy wiejskie i miejsko-wiejskie) oferują głównie usługi kredytowe w ramach współfinansowania projektów unijnych. Szersza oferta produktowa w tym zakresie realizowana jest przez bank zrzeszający w ramach określonej grupy banków spółdzielczych.

4. Jednostki samorządu terytorialnego jako klienci banków komercyjnych i spółdzielczych w ramach obsługi inwestycji unijnych w latach 2009-2014

Z badań wynika, że w 2009 r. udział j.s.t. w ogólnej liczbie klientów w ramach obsługiwanych projektów unijnych wyniósł 8% w bankach komercyjnych i 4% w bankach spółdzielczych. Banki komercyjne prognozują, że w 2014 r. udział ten zwiększy się do ok. 13%. Z kolei w bankach spółdzielczych może się on nieco zmniejszyć (tab. 3). W 2009 r. udział łącznej sumy kredytów udzielonych j.s.t. w kredytach unijnych ogółem stanowił 23% w bankach komercyjnych i 12% w bankach spółdzielczych. Jednocześnie banki komercyjne prognozują wzrost tego udziału w 2014 r. o 5 punktów procentowych, a banki spółdzielcze spadek o 4 punkty procentowe.

Badania dowodzą również, że wielkość pojedynczego kredytu unijnego dla j.s.t. jest z reguły wyższa w stosunku do kredytów dla innych podmiotów rynkowych, np. dużych przedsiębiorstw, małych i średnich przedsiębiorstw, mikroprzedsiębiorstw, organizacji pozarządowych i rolników. Z badań wynika, że charakteryzuje się ona istotnym zróżnicowaniem. W 2009 r. występowały bowiem j.s.t., które pożyły od banków na projekty unijne jedynie kilkaset tysięcy złotych, ale bywały też takie jednostki, które wykorzystywały kredyt np. w wysokości 50 mln zł. Zróżnicowanie to wynika m.in. z potencjału gospodarczego i finansowego określonych samorządów terytorialnych i specyfiki realizowanych tam inwestycji. Stąd silnie ekonomicznie j.s.t. (głównie miasta na prawach powiatu czy województwa) zaciągają duże, współfinansujące projekty unijne kredyty głównie w bankach komercyjnych. Natomiast banki spółdzielcze, ze względu na specyfikę, obsługują przede wszystkim gminy o charakterze wiejskim i miejsko-wiejskim, a także mniejsze przedsięwzięcia inwestycyjne.

Na wzrost poziomu kredytów unijnych w bankach komercyjnych w 2014 r. będzie również wpływać *Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r...* Nastąpią zmiany w szacowaniu dopuszczalnego wskaźnika zadłużenia j.s.t., który od 2014 r. będzie się opierał na wysokości nadwyżki bieżącej, generowanej w ciągu ostatnich trzech

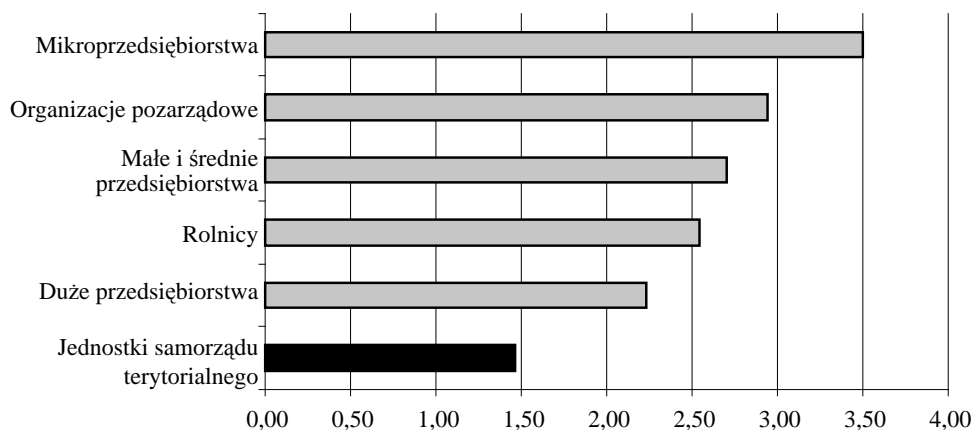
latach przez daną j.s.t. Z analiz wynika, że na nowym sposobie szacowania tego wskaźnika, poza powiatami ziemskimi, zyskają wszystkie j.s.t., przy czym możliwości zadłużania się województw samorządowych (klienci banków komercyjnych) wzrosną blisko dwukrotnie [Bitner 2010, s. 10-12].

Tabela 3. Jednostki samorządu terytorialnego w strukturze klientów banków komercyjnych (BK) i spółdzielczych (BS) w ramach obsługi projektów unijnych w latach 2009-2014

Wyszczególnienie	2009		2010*		2014*	
	BK	BS	BK	BS	BK	BS
Udział j.s.t. w ogólnej liczbie klientów obsługiwanych w ramach projektów unijnych (%)	8	4	11	4	13	3
Udział kredytów unijnych dla j.s.t. w kredytach unijnych ogółem (%)	23	12	25	8	27	8

* – prognoza banków komercyjnych i spółdzielczych

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych banków komercyjnych i spółdzielczych z kwietnia 2010 r. oraz [Galiński 2010, s. 16-17].

Rys. 1. Ocena ryzyka* jednostek samorządu terytorialnego w zakresie współfinansowania projektów unijnych przez banki komercyjne i spółdzielcze na tle innych podmiotów rynkowych

* – ryzyko oceniane przez banki w skali od 0 (brak ryzyka) do 5 (wysokie ryzyko)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych banków komercyjnych i spółdzielczych z kwietnia 2010 r. oraz [Galiński 2010, s. 32].

Należy zwrócić także uwagę, że w ocenie banków komercyjnych i spółdzielczych j.s.t. charakteryzują się najniższym poziomem ryzyka w ramach finansowania projektów unijnych w porównaniu z innymi podmiotami rynkowymi, np. dużymi przedsiębiorstwami, małymi i średnimi przedsiębiorstwami, mikroprzedsiębiorstwa-

mi, organizacjami pozarządowymi i rolnikami (rys. 1). Wskazuje to, że j.s.t. są wiarygodnym partnerem dla banków komercyjnych i spółdzielczych w procesie obsługi projektów unijnych. Taki stan rzeczy niewątpliwie wpływa na niższą stopę procentową kredytów unijnych oferowanych j.s.t. przez banki, co obniża koszty obsługi długu w stosunku do typowych kredytów komercyjnych o charakterze inwestycyjnym. Przykładowo: banki wskazują, że marża realizowana na kredytach pomostowych w ramach projektów unijnych jest standardowo niższa od innych kredytów inwestycyjnych o ok. 1 punkt procentowy [Galiński 2010, s. 25].

Niższe ryzyko kredytów udzielonych j.s.t. na sfinansowanie wkładu własnego i kosztów niekwalifikowanych w związku z realizacją projektów unijnych w stosunku do kredytów dla przedsiębiorstw komercyjnych powoduje także mniejsze obciążenie kapitałów banków. W związku z tym wiele banków komercyjnych i spółdzielczych, przy ograniczonej wielkości kapitału, chętniej udziela tego typu kredytów właśnie j.s.t. niż przedsiębiorstwom komercyjnym [Kuk 2010, s. C9].

5. Podsumowanie

Reasumując, można stwierdzić, że j.s.t. w Polsce mogą wykorzystywać liczne instrumenty oferowane przez banki komercyjne i spółdzielcze w ramach obsługi projektów inwestycyjnych współfinansowanych ze środków unijnych. Banki bowiem proponują j.s.t. nie tylko wykorzystywanie kredytów współfinansujących inwestycje unijne, ale również usługi w ramach zarządzania projektem unijnym, w tym instrumenty ograniczające ryzyko niewłaściwej realizacji projektu. Wykorzystując te usługi, j.s.t. mogą, w niektórych przypadkach, zwiększyć szanse otrzymania dotacji unijnej, a także usprawnić jej rozliczenie.

Poszczególne banki wykazują jednak spore różnicowanie pod względem usług dotyczących obsługi projektów unijnych. Najogólniejszy podział rysuje się pomiędzy bankami komercyjnymi i spółdzielczymi. Banki komercyjne oferują szerszą gamę usług w ramach obsługi projektów unijnych niż banki spółdzielcze, które oferują przede wszystkim usługi kredytowe w tym zakresie.

Ponadto niska ocena ryzyka j.s.t. w ramach obsługi projektów unijnych skutkuje, w większości przypadków, stosowaniem niższej stopy oprocentowania kredytu unijnego dla tych jednostek w porównaniu z innymi kredytami o charakterze inwestycyjnym. To z kolei może przyczyniać się do podnoszenia efektywności finansowania części wkładu własnego i kosztów niekwalifikowanych danego projektu. Niższe koszty obsługi długu, w ramach kredytów unijnych, w mniejszym stopniu ograniczają j.s.t. w procesie zaciągania dodatkowych zobowiązań, często w ramach realizacji innych przedsięwzięć gospodarczych na danym obszarze. Warto więc, aby władze samorządowe uwzględniły potencjalny wpływ poszczególnych produktów i usług bankowych na efektywność realizacji inwestycji współfinansowanych ze środków unijnych.

Literatura

- Bitner M., *Kto skorzysta na nowym wskaźniku zadłużenia*, „Gazeta Samorządu i Administracji” 2010, nr 3.
- Galiński P., *Biznes i ryzyko dla banków w obsłudze funduszy unijnych w perspektywie średniookresowej*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2010, maszynopis powielony.
- Kuchlewski T., Tołłoczko A., Sadowska M., Sadowski T., *Fundusze pomocowe UE. Praktyczny poradnik dla samorządów w okresie 2007-2013*, Provent Investment, Kleosin 2007.
- Kuk M., *Banki coraz mocniej walczą o kredyty dla samorządów*, „Dziennik Gazeta Prawna” 2010, nr 16(2647).
- Pawłowicz L., Lepczyński B., Penczar M., Liszewska M., Wiecka H., *Wykorzystanie narzędzi finansowych w absorpcji funduszy unijnych i realizacji celów krajowej polityki regionalnej*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2009, maszynopis powielony.
- Poniatowski A., *Dostępne produkty i usługi bankowe*, [w:] I. Herbst (red.), *Finansowanie projektów zasilanych ze środków unijnych*, Twigger, Warszawa 2007.
- Rudnicki M., *Pożyczki na realizację PROW 2007-2013*, „Fundusze Strukturalne” 2009, nr 11.
- Szymańska A., *Fundusze unijne i europejskie 2007-2013 dla samorządu terytorialnego*, Placet, Warszawa 2008.
- Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych*, DzU 2004, nr 19, poz. 177 (z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych*, DzU 2009, nr 157, poz. 1240.
- Wielicki P., *Dotacje z bankowym kredytem*, „Fundusze Europejskie” 2009, nr 1.
- Wojnowski W., *Co z kredytami?*, „Fundusze Strukturalne” 2008, nr 11.

THE ASSISTANCE BY COMMERCIAL AND COOPERATIVE BANKS TO INVESTMENT PROJECTS REALIZED WITH THE EUROPEAN UNION FUNDS BY LOCAL GOVERNMENT UNITS

Summary: The article characterizes the possibility of assistance by commercial and cooperative banks to investment projects realized with the EU funds by local governments in Poland. There are presented the principles of the financial engineering in local governments in the field of these projects and the scope of their operation by the banks. The paper also shows the share of credits for local governments for EU projects, as well as the level of their risk.